

Nr 516

Av herr Hjalmarson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, angående anslag för budgetåret 1958/59 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.

Enligt bostadsstyrelsens undersökning angående bostadssituationen under 1957, avseende 65 kommuner, hade antalet »i egentlig mening bostadslösa» på nytt stigit. Det uppgick sålunda till ca 119 000 mot ca 117 000 året dessförrinnan. Räknar man med familjemedlemmarna, torde till denna kategori höra minst 250 000 personer. Ytterligare ca 44 000 önskade lägenhet för att byta bosättningsort. Bostadsbristen är alltså skrämmande, inte minst med tanke på att den under senare år oavbrutet förvärrats.

Vid bedömningen av dessa siffror bör man hålla i minnet, att en stark påspädning av efterfrågan är att vänta mot mitten av 1960-talet från de stora barnkullar som föddes kring 1940-talets ingång. Den tid som står till buds för att avveckla nuvarande bostadsbrist innan nya skaror tränger sig på är därför ytterligt begränsad.

För att komma till rätta med bostadsbristen finns teoretiskt två möjligheter, nämligen att öka produktionen och därmed tillgången av bostäder eller att söka påverka efterfrågan. Den hittillsvarande bostadspolitiken har väsentligen — åtminstone i princip — inriktat sig på den förra utvägen. Resultatet har emellertid icke blivit det önskade. Å ena sidan har bostadsproduktionen icke hållit jämna steg med investeringsverksamheten i övrigt, å andra sidan har staten genom sin hyres- och subventionspolitik medverkat till att efterfrågan på bostäder dels ökats, dels inriktats på större lägenheter än tidigare. Som följd härav har bristen på balans år efter år blivit alltmer markerad.

Det dominerande statliga inflytandet på bostadsproduktionen har bl. a. medfört, att en tillräcklig variation i det nya bostadsbeståndet icke erhållits. Det finns ett latent behov av bostäder med god utrymmesstandard men med mindre krav på standarden i övrigt. Det finns många människor för vilka bostaden visserligen är ett elementärt behov men vilka för att kunna tillfredsställa andra behov — t. ex. av bil, TV e. d. — skulle åtnöja sig med en bostad av lägre standard än den nu vanliga. En mångsidigare produktion med större valmöjligheter borde därför finnas. Detta skulle också vid ett givet sparande möjliggöra en högre produktion.

Eftersom våra kapitalresurser är begränsade och bostadsproduktionen tvingas konkurrera med andra former av investeringar vad avser tillgången

på krediter, måste även bostadsproduktionen ses från vidare utgångspunkter. För vår del kan vi inte tillerkänna bostadsbyggandet någon speciell prioritet i detta avseende. Det är särskilt av vikt att de produktiva investeringarna i vårt näringsliv icke begränsas.

Möjligheterna att öka bostadsbyggandet ligger då i att å ena sidan tillgodogöra sig tillgängliga resurser på bästa sätt, d. v. s. att i möjligaste mån förbilliga produktionen, och å andra sidan att i möjligaste mån öka sparandet i samhället. En ekonomisk politik, som underlättar och befrämjar det frivilliga enskilda sparandet och som innebär att människorna känner sig stå inför ett fritt konsumtionsval även när det gäller bostaden, skulle öka utrymmet för investeringar över huvud taget och däribland även för investeringar i bostäder.

Att regeringen genom den hittills förda bostadspolitiken alla ansträngingar till trots icke kunnat klara bostadsbristen är obestridligt. Såsom nämnts har denna tvärtom undan för undan förvärrats. Det bör därför stå klart för alla att vad som nu behövs är en ny politik. En primär angelägenhet är att de statliga regleringar på detta område, som kvarstår trots att mer än ett decennium förflutit sedan andra världskrigets slut, snarast avskaffas. Byggnadsregleringen bör enligt vår mening upphöra i och med att gällande lagstiftning därom utgår den 30 juni 1958. Successiva uppmjukningar av hyreslagstiftningen, så att denna efter några år kan bringas ur världen, är också behövliga. Över huvud taget bör det enskilda näringslivet, som på andra områden visat sig kunna tillfredsställa föreliggande behov av varor och nyttigheter, få fritt och under fri konkurrens söka sig fram efter de vägar som kan föra till en snabb lösning av bostadsfrågan. Just därför att bostaden är av så elementär betydelse för människorna är det nödvändigt att statlig administration och byråkrati ersättes av enskild företagsamhet.

Detta gäller även i fråga om bostadsproduktionens finansierande. De generella statliga subventionerna bör efter hand helt avskaffas, dels därför att de motverkar strävandena att förbilliga produktionen, dels därför att de snedvrider kostnadsbedömningen och därmed sätter det naturliga konsumtionsurvalet ur funktion, dels också därför att de nödvändiggör en hög, produktionshämmande beskattning. Även den statliga bostadslångivningen bör upphöra och överlåtas på de vanliga kreditinstituten. Vi har i motioner i år (I: 283 och II: 370) hemställt, att denna långivning skall ersättas med ett kreditgarantisystem, och vill här upprepa detta yrkande. För fullständighetens skull och för det fall att vårt yrkande härutinnan icke skulle bifallas av riksdagen framställer vi i fortsättningen dock vissa yrkanden även med den utgångspunkten att den statliga långivningen kommer att bibehållas.

När det gäller att genom ökat sparande få en vidgad ram för bostadsproduktionen får givetvis ett direkt på bostaden inriktat sparande särskild effekt.

Den bostadspolitiska utredningen ville i detta avseende stimulera kommuner och andra berörda, icke minst inom de kooperativa företagen, att vid fördelning av byggnadskvot för egnahem och vid utlämnande av lägenheter i av bostadsrättsföreningar ägda hus ge skälig förtur åt den som presterat ett målmedvetet sparande för bostadsändamål. För vår del förordar vi därutöver viss skattebefrielse i samband med bostadssparande. Vi har tidigare under denna session väckt motioner härom (I: 327 och II: 418) och hänvisar till dessa.

För att det skall bli lockande att spara för eget hem eller för en bostadsrättslägenhet är det emellertid också nödvändigt att dessa får behålla sin naturliga värdebeständighet. För närvarande kan den egnahemsägare, som erhållit egnahemslån med räntefri stående del, riskera att detta lån uppsäges till förräntning och amortering, om han överlåter fastigheten och därvid gör en nominell vinst som de bostadspolitiska organen dock finner för hög. Härvidlag torde inte alltid tagas tillräcklig hänsyn till penningvärdets fall, vilket kan medföra att vederbörande råkar ut för sådan uppsägning även om den köpesumma han erhållit är för liten för att möjliggöra för honom att skaffa sig ett nytt eget hem av samma kvalitet och storlek på annat håll. Enligt vår mening borde som villkor för uppsägning gälla att köpeskillingen överstiger det senast åsatta taxeringsvärdet. Vidare borde uppsägning icke få förekomma om lånet innehafts mer än tio år.

Vad angår bostadsrättslägenheter borde det vara rimligt att vederbörande bostadsrättsinnehavare inte hindras att få ut vad bostadsrätten är värd på öppna marknaden. I annat fall kan han berövas möjligheten att med köpeskillingen förvärva sig bostadsrätt av motsvarande värde på annat håll.

Till bostadssparande i mera vidsträckt mening hör emellertid också att spara på det bestånd av bostäder vi redan har. Hyrespolitiken har härutinnan haft den verkan att fastighetsunderhåll och reparationer måst försummas, vilket betytt bortslösande av stora värden. Det kan erinras om att nytillskottet av lägenheter åren 1921—1945 till ca 40 % härrörde av modernisering och ombyggnad av äldre lägenheter, medan motsvarande siffra för efterföljande tid legat vid blott ca 15 %.

För att få fram största möjliga bostadssparande är det angeläget att den egna insatsen icke blir för låg. Enligt vår mening borde statlig medverkan till finansiering av bostadsbyggande i varje fall icke sträcka sig längre än till 85 % av fastigheternas belåningsvärde. Med hänsyn till att en omedelbar sådan ändring kunde, särskilt för kommunala och s. k. allmännyttiga bostadsföretag, innebära en alltför stark plötslig påfrestning vill vi t. v. förorda det förslag som framlades av bostadspolitiska utredningen och som innebar att s. k. allmännyttiga och kommunala fastigheter skulle få tertiärlån upp till 97 % av belåningsvärdet mot nu 100 % och kooperativa fastigheter upp till högst 92 % mot nu högst 95 %. Vi finner det vidare angeläget att den del av tertiärlånet som överstiger 85 % skall amorteras snabbare än

det mellan 70 och 85 % liggande tertiärlånet. Såvitt den statliga långivningen bibehålles, bör amorteringstiden för lån över 85 % i vart fall ej överstiga 25 år.

Under senare år har en relativt betydande sänkning av de generella bostadssubventionerna företagits. Trots detta åtgår väsentliga belopp härför. Enligt regeringens förslag för budgetåret 1958/59 kan de sålunda beräknas till 485 milj. kr., nämligen 155 milj. för kapitalmedelsförluster och ränteffgifter, 180 milj. för tillägglån samt räntefri stående del av egnahemslån och förbättringslån samt 150 milj. för avskrivning å lån från Lånefonden för bostadsbyggande på grund av underränta.

Det föreliggande budgetförslaget beträffande driftbudgeten 1958/59 visar ett formellt överskott å 48 milj. kr. Om hänsyn tages dels till beräknade anslagsöverskridanden och reservationsmedelsförbrukning, dels till att inemot 300 milj. kr. upptagits såsom inkomst på grund av reaktivering av tidigare avskrivningar å tillägglån, som nu skall amorteras under 25 år fr. o. m. den 1 januari 1958 men för vilka ränta icke skall betalas, dels till att utgifterna å driftbudgeten ej upptar några ökningar på grund av arbetstidsförkortningen för vissa grupper statsanställda eller för de löneförbättringar som kan komma fr. o. m. den 1 januari 1959, torde driftbudgeten reellt sett få anses underbalanserad med mer än en halv miljard kr. För att utjämna denna brist — vilket måste anses uppenbart nödvändigt om inflationsutvecklingen icke skall påskyndas — måste en begränsning av statsutgifterna ske. Den andra teoretiska möjligheten, nämligen att höja skatterna i syfte att få in högre inkomster, betraktar vi såsom utesluten, så hårt som skattetrycket redan är.

I detta läge är det alltså mer än eljest angeläget att företaga betydande nedskärningar av de generella bostadssubventionerna.

Redan 1951 års bostadsutredning föreslog, att de ortsdifferentierade tillägglånen skulle avskaffas. Dessa subventioner tjänar enbart syftet att bibehålla den interkommunala hyresstruktur som rådde för snart 20 år sedan. De utgår till flerfamiljshus men icke till en- och tvåfamiljshus. De följer inte vare sig dyrortsgrupperingen eller den gruppering av högsta belåningsvärden som gjorts med ledning av byggnadskostnader på olika orter. Att skattebetalarna år efter år skall belastas med utgifter på ca 50 milj. kr. för att hyrorna i flerfamiljshus skall hållas billigare å vissa godtyckligt valda orter än å andra, finner vi direkt stötande. Vi yrkar därför att ortsdifferentierade tillägglån icke vidare skall utgå fr. o. m. den 1 juli 1958.

Om de generella produktionssubventionerna helt avskaffas beträffande flerfamiljshus, bjuder konsekvensen att ett steg ytterligare tages beträffande motsvarande subvention till egnahem, alltså den räntefria stående delen av egnahemslånet. Bibehållandet av viss sådan subvention har motiverats med att produktionskostnaderna stigit mer i fråga om egnahemmen än vad

gäller flerfamiljshusen. Vi vill för vår del icke heller nu förorda ett helt avskaffande av denna subventionsform. Däremot finner vi i likhet med bostadspolitiska utredningen att en sänkning från 4 000 till 3 000 kr. bör äga rum.

Vad här sagts rörande egnahemslånen gäller i det väsentliga även förbättringslån. Även för dessa förordar vi alltså en sänkning av den räntefria stående delen av lånet till högst 3 000 kr. Besparingen härigenom blir 15 à 20 milj. kr.

Såsom ovan anförts belastas skattebetalarna med över 300 milj. för att räntan å bostadslån skall hållas nere vida under den i övrigt gällande marknadsräntan. För bottenlån utgör marknadsräntan i dagens läge 6,25 % i fråga om obundna lån och 5,35 i fråga om bundna. Den gällande garantien innebär att staten i fråga om obundna lån påtager sig räntekostnader motsvarande 2,25 % beträffande hus färdigställda före den 1 januari 1951 och 2,75 % för senare färdigställda hus. Där lånen är bundna motsvarar den genomsnittliga subventionen belopp på resp. 1,35 och 1,85 %. Anledning torde inte finnas att inom överskådlig tid räkna med en marknadsränta som kommer ner till de angivna gränserna för räntegarantien. Vi anser det vidare oriktigt att på detta sätt avskärma en viss investeringsform från verkningarna av den räntepolitik som eljest befunnits nödvändig.

De tidigare besluten om viss räntegaranti avsåg en tidsperiod av tio år. Allt fler av berörda primär- och sekundärlån resp. bottenlån för egnahem har nu överskridit denna tioårsgräns. Med hänsyn till att produktionskostnaderna för dessa hus ligger väsentligt lägre än för hus som nu produceras innebär den förlängning av tioårsgränsen som de senare åren ägt rum en förstärkning av hyresnivåskillnaderna. Någon anledning att från statens sida medverka härtill anser vi inte föreligga. Räntegarantien bör därför upphöra i den mån berörda räntegaranti varat tio år eller mer. För budgetåret 1958/59 skulle härigenom uppkomma en besparing på ca 15 milj. kr.

I fråga om de lån som därefter skulle återstå är vi beredda att t. v. acceptera viss räntegaranti. Gränsen bör emellertid höjas ej oväsentligt. För att få en mjuk övergång vill vi åtnöja oss med att förorda en höjning till 4,5 % oavsett byggnadsår. Vidare kan skäl tala för att höjningen icke bör avse ränteeftergift som staten skall gälda under budgetåret 1958/59 men som avser tidigare gjorda ränteinbetalningar. Fr. o. m. budgetåret 1959/60 bör emellertid höjningen få full effekt. Besparingen på detta budgetår kan uppskattas till ca 50 milj. kr.

En fortsatt, snar avveckling av räntegarantien bör eftersträvas. Vi förordar att en utredning igångsättes med uppdrag att framlägga en plan för en fullständig avveckling, i första hand beträffande nya bostadslån.

För den alldeles övervägande delen av nu utelöpande statliga bostadslån betingar sig staten en ränta av 4 %. Några möjligheter för staten att själv

taga upp lån till så låg ränta finnes inte. En räntehöjning är här alltså synnerligen påkallad. Det får ju också anses rimligt att räntan å topplånen hålles något högre än räntan på underliggande lån. Vi förordar för vår del att räntan fastställs till 5 % för egnahemslån och förbättringslån samt för den del av hittillsvarande tertiärlån som ligger mellan 70 och 85 %. För den del av sistnämnda lån som överstiger 85 % bör räntan fastställas till 6 %. Dessa räntesatser bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1958.

Av vad ovan sagts rörande räntan för bottenlånen framgår, att även de här förordade räntesatserna innebär en ej obetydlig statlig subvention.

Statens kapitalfordran å Lånefonden för bostadsbyggandet kan den 1 juli 1958 efter de överföringar till och från Fonden för låneunderstöd som förordas i bilaga 19 till statsverkspropositionen uppskattas till 4,8 å 4,9 miljarder kr. Därav är ett belopp av ca 300 milj. kr. amorteringspliktigt men ej räntebärande. Den höjning av räntan vi här förordat kan beräknas öka statens ränteinkomster med i runt tal 50 milj. kr. per år.

För den händelse vårt förslag om införande av ett kreditgarantisystem icke skulle bifallas av riksdagen, bör de av oss förordade räntesatserna givetvis avse även lån som utlämnas fr. o. m. den 1 juli 1958.

Vi vill under samma förutsättning beröra ytterligare två lånefrågor.

Det fastställs för närvarande ett högsta belåningsvärde för egnahem av 50 000 kr. (i vissa delar av landet 55 000 kr.). Detta finner vi i och för sig riktigt och ändamålsenligt. Vi vill emellertid ifrågasätta om man därvid bör inräkna tomtkostnad. Denna varierar starkt från den ena orten till den andra beroende på vilken tomtpolitik vederbörande kommun bedriver. Tar kommunen ut full ersättning för sina markkostnader jämte gator och ledningar, blir tomtpriset högt och därmed utrymmet inom det högsta belåningsvärdet för själva byggnaden mindre. Bedriver kommunen däremot en tomtpolitik med starkt inslag av subvention, blir tomtpriset lågt och utrymmet för byggnadskostnaderna så mycket större. Rationellare vore att endast räkna med byggnadskostnaderna, då det ju är dessa som skall pressas neråt genom det fastställda högsta belåningsvärdet.

Såsom framgår av propositionen har byggnadslåneutredningen föreslagit, att en särskild förvaltningsavgift för täckande av kostnaderna för den erforderliga organisationen skall uttagas i samband med utbetalningen av lån. Avgiften föreslås till 0,5 %. Vi finner en sådan engångsavgift väl motiverad. Härigenom kan staten tillföras en inkomst som vid den i propositionen förutsatta omslutningen av lån kan uppskattas till drygt tre milj. kr. Vi kan erinra om att förvaltningsavgift uttages även av hypoteksföreningar.

Enligt vårt förslag till kreditgarantisystem skall kreditgaranti tills vidare under budgetåret 1958/59 meddelas av bostadsstyrelse resp. länsbostadsnämnder. Sedan erfarenhet vunnits torde frågan om vilken myndighet som

skall ha hand om kreditgarantivningen få tagas upp på nytt. Vi förutsätter att oavsett vad som härutinnan kan komma att beslutas en ganska betydande arbetslätnad i administrationsavseende kommer att uppstå. Frågan härom bör enligt vår mening genom Kungl. Maj:ts försorg bli föremål för närmare utredning så att förslag om nedskärningar beträffande såväl bostadsstyrelsen som länsbostadsnämnderna kan föreläggas 1959 års riksdag. Byggnadslåneutredningens förslag rörande organisationen synes härvid böra bli föremål för ytterligare överväganden.

I propositionen föreslås statliga bidrag fr. o. m. den 1 januari 1959 för specialinredning av invalidlägenheter. Vi tillstyrker detta förslag men vill erinra om att vid en övergång till kreditgarantisystem bidragsgivningen bör omfatta invalidlägenheter även i hus som uppföres eller ombygges med stöd av sådan garanti.

Rörande förslaget i propositionen om förbättringslån har vi ingen annan erinring än som framgår av vad vi ovan föreslagit rörande räntesatsen samt storleken av den räntefria stående delen av lånet. Vad särskilt angår möjligheterna att med tillhjälp av sådana lån förbättra folkpensionärers bostäder anser vi dessa böra i möjligaste mån tillvaratagas. Man torde härigenom nå den för de boende lyckligaste lösningen av bostadsfrågan samtidigt som kostnaderna kan beräknas bli lägre totalt sett än om folkpensionärerna tas in på pensionärshem eller ålderdomshem.

Vi biträder likaledes Kungl. Maj:ts förslag rörande övergång från engångsbidrag till årliga pensionärsbostadsbidrag över hela linjen. Beträffande pensionärsbostadsbidrag över huvud taget förutsätter vi att frågan om samordning med övriga bidragsformer skyndsamt utredes. Vi tänker härvidlag icke blott på bostadsrabatterna samt de kommunala bostadstilläggen utan även på den höjning av folkpensionerna som kan komma att äga rum under kommande år.

Den bostadspolitiska utredningen hade föreslagit att den tidsgräns vid den 1 januari 1942 som hittills gällt för erhållande av familjebostadsbidrag skulle slopas. Vi delar utredningens uppfattning. En sådan gräns är, som från vårt håll är efter år framhållits, godtycklig och leder till att den ena familjen erhåller bidrag som en lika eller mera behövande familj förvägras trots att hyrorna för resp. familjers bostäder och standarden hos dessa kan vara densamma. Vi förordar alltså, att familjebostadsbidrag skall utgå för alla godtagbara lägenheter oavsett vilket år de blivit färdigställda. Den erforderliga ökningen av anslaget till bostadsrabatter torde härigenom bli ca 12 milj. kr.

I propositionen föreslås att förvaltningen inom kommunalt eller s. k. allmännyttigt bostadsföretag skall revideras under biträde av auktoriserad

revisor, såvitt företagens egna kapital — där företaget icke har aktiebolagsform — uppgår till minst 2 milj. kr. Med nuvarande bestämmelser om den egna insatsen innebär detta, att auktoriserad revisor ej skulle behövas förrän företaget förvaltar fastigheter till ett värde av minst 200 milj. kr. Enligt vår uppfattning bör auktoriserad revisor vara obligatorisk vid en väsentligt mindre omfattning på bostadsföretaget. Vi finner det inte heller lämpligt att anknyta till företagens egna kapital — beträffande vilket ju ändrade bestämmelser kan komma att genomföras — utan till det totala kapital som förvaltas av företaget. För enkelhetens skull kan man därvid anknyta till antalet lägenheter i stället för till värdet under visst år. Härigenom kan gränsen göras oberoende av penningvärdesförändringar. Vi föreslår såsom gräns ett lägenhetsbestånd av 500 lägenheter.

I särskilda motioner i år (I: 247 och II: 297) har föreslagits, att upphandlingskungörelsens bestämmelser skall tillämpas beträffande alla s. k. allmännyttiga bostadsföretag. Vi tillstyrker detta förslag som en lämplig komplettering till vårt förslag ovan.

Enligt 33 § tertiärlånekungörelsen skall staten under vissa förutsättningar svara för fyra femtedelar av förluster som uppkommit på förvaltningen av de kommunala eller s. k. allmännyttiga bostadsföretagen. En sådan bestämmelse för fördelning av »oförvållade» förluster mellan stat och kommun kan måhända ha varit berättigad under den tid då hyresregleringslagen även gällde här ifrågavarande fastigheter. Då denna förutsättning emellertid icke längre är för handen, anser vi att denna bestämmelse bör slopas.

De förslag vi här framlagt skulle, om hänsyn bl. a. togs till att enligt dessa något avskrivningsanslag ej behöver uppföras å driftbudgeten avseende Lånefonden för bostadsbyggande, innebära besparingar på driftbudgeten å ca 265 milj. för budgetåret 1958/59 — därpå följande år ca 315 milj. — samt på kapitalbudgeten å netto 450 milj. kr. Under budgetåret 1958/59 behövs dessa besparingar för att konsolidera budgeten, närmast för att nedbringa underskottet å driftbudgeten. Senare år möjliggöres härigenom sänkningar av den direkta statsskatten för fysiska personer enligt förslag vi framlagt i annat sammanhang.

I och med att såväl produktionskostnader som räntekostnader överföres från skattsedeln till den enskildes budget kommer vissa förskjutningar av boendekostnaderna att uppkomma. Efter hand kommer dessa att motsvaras av lättnader i beskattningen. Men även i den mån detta endast delvis blir fallet torde nettoverkningarna icke bli sådana att de ger anledning till bekymmer. I varje fall måste de mer än väl uppvägas av de vinster de boende i andra avseenden kommer att göra genom att inflationen bromsas.

Vad särskilt angår egnahem är att märka, att kommande räntehöjningar är avdragsgilla vid beskattningen. Vi erinrar också om vårt förslag att amorteringar på egnahemslån, i den mån dessa överstiger 1,5 % av taxeringsvär-
2 — Bihang till riksdagens protokoll 1958. 4 saml. Nr 515 — 516

det, skall vara avdragsgilla intill ett belopp av 700 kr. per år. Vad beträffar sänkningen av den räntefria stående delen kan verkningarna av denna helt elimineras vid ett bifall till vårt förslag att bostadssparande i form av avsättning till särskilt bostadskonto skall vara avdragsgill upp till ett belopp av 5 000 kr. per person (10 000 kr. för gifta) under en 5-årsperiod, under förutsättning att insättningen inom viss tid användes för bostadsändamål.

Under återopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 119 måtte besluta,

A. 1) att den statliga bostadslångivningen fr. o. m. den 1 juli 1958 skall ersättas av ett kreditgarantisystem;

2) att i anledning därav varken preliminära beslut skall meddelas angående lån från Lånefonden för bostadsbyggande eller anslag anvisas till samma fond från nämnda datum;

3) att de ortsdifferentierade tillägglånen (kungörelse 587:1948) skall upphöra att utgå fr. o. m. den 1 juli 1958;

4) att den räntefria stående delen av egnahemslån och av förbättringslån skall fastställas till 3 000 kronor;

5) att räntefri stående del av egnahemslån icke skall behöva återbetalas i andra fall än då egnahemmet försålts med vinst och endast i den mån köpskillingen överstigit senast åsatt taxeringsvärde samt i intet fall, om det räntefria stående lånet innehafts mer än tio år;

6) att räntegarantien skall upphöra, då den tidigare fastställda giltighetstiden å tio år utgått;

7) att räntegaranti, som utgives fr. o. m. den 1 juli 1959, skall grundas på en räntesats av 4,5 %;

8) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en plan för slutlig avveckling av räntegarantien, i första hand beträffande nya bostadslån;

9) att egnahemslån och förbättringslån samt tertiärlån som ligger mellan 70 och 85 % av belåningsvärdet skall fr. o. m. den 1 juli 1958 förräntas efter en räntesats av 5 %;

10) att tertiärlån överstigande 85 % av belåningsvärdet skall fr. o. m. den 1 juli 1958 förräntas efter en räntesats av 6 %;

11) att familjebostadsbidrag skall utgå till alla ur standardsynpunkt godtagbara lägenheter oavsett produktionsåret;

12) att minst en av revisorerna i fråga om s. k. allmännyttigt bostadsföretag, som inte är aktiebolag, skall vara auktoriserad revisor därest företaget förvaltar minst 500 bostadslägenheter;

B. att, om förslagen under A. 1) och 2) ovan icke vinner riksdagens bifall,

1) tertiärlån, som utlämnas tidigast den 1 juli 1958, skall beviljas upp till 85 % av den totala produktionskostnaden mot enbart inteckningssäkerhet, oavsett förvaltningsformerna, och upp till 97 % för s. k. allmännyttiga företag mot kommunal borgen och upp till 92 % för kooperativa och enskilda

företag mot borgen av kommun, industriföretag eller annat företag av motsvarande ekonomisk styrka samt, till den del de överstiger 85 % av belåningsvärdet, amorteras på 25 år;

2) vid utgivande av statliga bostadslån en förvaltningsavgift om 0,5 % skall uttagas i samband med lånets utbetalande;

C. 1) att medgiva, att preliminära beslut angående lån, som skall utgå från anslaget till räntefria lån till bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 60 000 000 kronor;

2) att till *Bostadsrabatter* anvisa ett förslagsanslag av 162 000 000 kronor;

3) att för budgetåret 1958/59 anvisa å driftbudgeten under femte huvudtiteln till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån* ett förslagsanslag av 140 000 000 kronor;

4) att å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till *Räntefria lån till bostadsbyggande* anvisa ett investeringsanslag av 115 000 000 kronor; samt

D. att i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 9 april 1958

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Einar Hæggblom

Leif Cassel

T. G. von Seth

Elis Håstad

Carl Östlund

Ernst V. Staxäng